

İSKELEDEKİ KADIN

RAFFAELLO

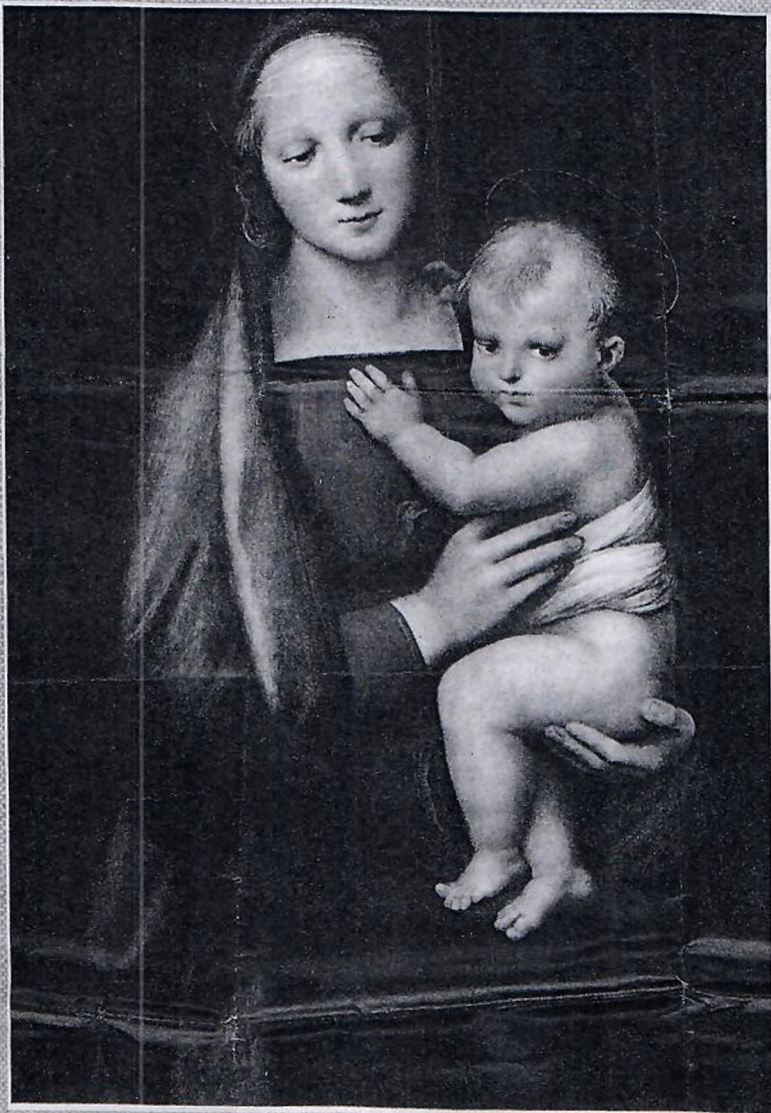
R

AFFAELLO otuz yedi yıllık bir ömür içinde, yirmi yıllık bir sanat hayatıyla, adını tarihe bırakmış büyük dehalardan biridir. Daha on yedi yaşındayken bir kilisenin duvarlarını resimlerle bezemek işi kendisine verildiği vakit, herkes şaşır-mıştı. Yalnız, şaşırınların bilmediği bir şey vardı: Bu çocuk

Raffaello 1510 yıllarında Roma'da, halktan, basit bir kızı sevdiği vakit de ona şaşanlar oldu.

Onun gibi genç, yakışıklı, ünlü ressamın gözü hep kibarlardaydı; sayarların, konakların göz kamaştırıcı dilberlerinden birine gönül verirler, böylece yalnız servete değil aynı zamanda yücelteceği de olurdu.

ANNE SEVGİSİ

Raffaello Santi 6 nisan 1483'te İtalya'nın Urbino şehrinde doğdu. Babası da ressamdı; yalnız, Giovanni Santi adını dar bir çevrenin dışında duyuramamış, orta çapta bir ressam olarak kalmıştı. Bunun acısını çıkarmak ister gibi, oğlunu kendisinden daha iyi bir ressam olarak yetiştirmeyi aklına koymuştu. Küçük Raffaello'nun eline ilk oyuncaklar olarak kalem, kâğıt, boya, tahta

vermiş, onu resim yapmaya teşvik etmişti. Öte yandan, oğlunun güzellik kavramına bir an önce ulaşabilmesi için, onu alıp kiliselere, müzelere, büyük yapılarla, saraylara götürüyor, güzel tabloları, şaşıllı dekorları gösteriyordu. Aynı zamanda, ona tabiatın güzelliklerini da tanıtır, kuşları, ağaçları, çiçekleri sevmesini öğretiliyordu.

Raffaello çok zeki, cin gibi, ci-

va gibi bir çocuktu. Bir gün babasına, kuşları göstererek:

— Bu kuşlar niye bizim gibi konuşuyorlar da cıvıldaşıyorlar?... diye sordu.

Babası:

— Bilmem... deyince, çocukta cevap hazırdu:

— Ben biliyorum: Onların ağızları yok, gagaları var da ondan. Gagaları sivri olduğu için ısıklık çalıyorlar.

BALTASSARE CASTIGLIONE (Portre)

Beşke bir gün, Raffaello arkadaşlarıyla saklambaç oynarken, bir türlü saklanacak bir yer bulamıyor, oradan oraya koşuyordu. Arkadaşlarından biri sordu:

— Raffaello, ne dolaşıp duruyorsun, niye bir yere saklanmıyorsun?

Raffaello kaşlarını çatdı:

— Güzel bir yer arıyorum da ondan.

Eli kalem tutmaya, boya kullanmaya başladığı vakit de önce tabiatın resimler yapmaya başlamıştı. Babası onun resimlerine bakarken şaşmaktan kendini alamıyordu: Çocuk herhangi bir tabiat manzarasında ressam babasının o zamana kadar göremediği birtakım ince, gizli güzellikleri buluyor, bunları kendine göre çok iyi belletiyordu.

Raffaello, 11 yaşındayken, babası öldüğü vakit ressamlıkta henüz çok resmî çerçevesini aşmış değildi. Yalnız, babasının çevresinde birçok ressam tanımıştı, dolayısıyla sanat dünyasının içine girmiş bulunuyordu. Babasının, ondaki istidadi görmüş olan bazı arkadaşları onu devrin resim sanatı merkezlerinden biri olan Perugia'ya gönderdiler. Raffaello orada ünlü ressam Perugino'nun yanında çalışmaya başladı.

Kısa zamanda ustasına yetişti. İşte o sıralarda ona ilk büyük sipariş verdiler. Genç ressam Castello'daki Sant' Agostino kilisesine bir fresk yapacaktı. Raffaello bu freski bir yılda bitirdi (1500 - 1501). Ondan sonra daha başka kiliseler için fresk yaptı gibi 1503'te de Vatikan'daki 'etiz. Meryem'in Taç Giyişi' tablosunu yaptı.

1505'te Raffaello'yu Floransa'da görüyoruz. Dört yıl süren bu

devrede Raffaello, Perugino üstü- bundan sıyrılıp Floransa ekolü üstü- bününe doğru yönelmiştir. Yalnız, bu devrede pek eser vermemiş, daha çok, resim kültürünü ilerletmek için okumuş, Leonardo da Vinci, Michelangelo gibi Floransa ekolü üstatlarının eserlerini incelemiştir. Eserlerinde önceleri bu üstatların etkisi altında kalmışsa da çok geçmeden onları da aşmıştır. Raffaello'nun bu olgunluğa, mükemmelliğe doğru ilk büyük adımları attığı bu eserlerinde çok ince bir renk seçme titizliği, yarı karanlıkların, renklerin yardımıyla bir atmosfer yaratma gayreti görülür.

Raffaello'nun sanat hayatındaki üçüncü devre 1508'de — yirmi beş yaşında — başlar. Bir arkadaşının tavsiyesi üzerine Roma'ya giden ressam orada çok daha geniş bir çalışma imkânı bulmuştu.

Burada yaptığı tablolarında, portrelerde, fresklerde ilk başlangıçta Michelangelo'nun etkisi devam ederse de bunlarda üstadından çok ayrı bir yücelik duygusu görülür. Raffaello'nun daha sonra erişeceği, sanatının başlıca özelliği olan konuyu yüceltme eğilimi bu eserlerde belirmeye başlamıştır. Raffaello daima «güzelin daha güzeline» aramıştır diyebiliriz. 1514'te bir arkadaşına yazdığı mektupta şöyle diyor: «Bir güzelin resmini yapabilmek için ondan daha güzel görmeliyim.»

Raffaello'nun, sanat hayatı daima güzelin daha güzeline aramakla geçmiştir. Bundan dolayıdır ki Meryem Ana tasvirlerinde, kadın portrelerinde kadın güzelliği o gü-

İSA'NIN TECELLİSİ

ne kadar görülmüşse, güzelliği kavramını aşmış ve en mükemmel noktasına erişmiştir. Büyük ressam, bu gibi eserlerinde ve daha başka tablolarında, portrelerinde de ele aldığı kimsenin maddî varlığını gerçeğe sadık bir desen temizliğiyle verdiği gibi, bir renk berekliliği ile, buna ayrıca bir yücelik katmıştır. Konu, ne kadar nankör olursa olsun, Raffaello'nun elinde, büyüü bir

atmosfer ve bir ihtişam kazanmıştır.

Raffaello'nun Roma'da bir sevgilisi vardı. Basit bir ailenin kızıydı bu. Yalnız, ressam, Fornarina adındaki bu kıza eserlerinde yaratmak istediği yüce anlamlı bir gizli güzellik keşfetmişti.

Fornarina, şairlerin dediği gibi «esirden yaratılmış» hissinin ve

ren, uçuk pembe yüzlü, saman sarısı saçlı, mavi gözlü, ince boyunlu bir kızdı. Raffaello onun yüzünü «Gün ışığının en ince renklerini süzüp emmiş gibi» anlatırdı.

Bu uçuk benizli narin kız, Raffaello'ya duygu bakımından derin ilhamlar verdiği gibi, sanatına da çok yeni ufuklar açtı. Ressam aradığı «güzelin daha güzeline» ondan bulmuş gibiydi. Yalnız, ressam-

RESSAMIN PORTRESİ

SİHİRBAZLARIN DUASI

min genç yaşta ölümüne yol açan hastalığa da ondan tutulduğunu ileri sürenler vardır.

Raffaello, Roma'da zaferden zafere koşarken, hayatı da hızla ölüme doğru yaklaşıyordu. Kilseler, Vatikan salonları, saraylar, konaklar onun freskleriyle, tablolarıyla bezeniyor, Roma'nın yüzüleri bir araya toplayan sanat hazinelerine onun eserleri yeni zenginlikler katıyordu. O aynı zamanda heykel sanatında da, mimarlıkta da büyük eserler yaratmıştı. Bu arada, ilerinin büyük ressamı olacak öğrenciler yetiştiriyor, böylece, gelecek yıllarda Avrupa resminin, heykelticiliğinin, mimarlığının gelişmesine yol açacak hamlelere ilk adımı kazandırıyor. Ölümünde yarım kalan eserleri de bu çırakları tamamlayacaktı.

Rönesans devri İtalyan resminin büyük ustası Raffaello Santi 20 nisan 1520'de, Roma'da öldü. Bu büyük sanatçının ölümünden dolayı bütün Roma yas tuttu. Eski Romalılardan kalma Panteon tapınağına gömdüler. Böylece İtalyan resmine eski çağların saf güzelliğini getirmiş olan büyük ressam, ilhamlarının kaynağına dönmüş oluyordu...

ADALET